

УДК 371.214(94)

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В АВСТРАЛІЇ

Олена Бондарчук

Статтю присвячено вивченню процесу оцінювання та звітності в сучасних австралійських школах. Розглянуто стратегії перспективного розвитку освітнього сектора Австралії у XXI столітті, зокрема актуальні питання щодо удосконалення шкільної системи оцінювання. Вивчено загальний підхід до системи оцінювання знань учнів у сучасних австралійських школах та вимог щодо звітності шкіл. Проаналізовано результати оцінювання австралійських учнів у міжнародних порівняльних дослідженнях. Обґрунтовано вплив запровадження Національної атестаційної програми на покращення якості знань учнів загальноосвітніх шкіл Австралії.

Ключові слова: шкільна освіта, оцінювання, Національна атестаційна програма, міжнародні порівняльні дослідження.

Останнім часом Австралія є однією із країн-лідерів міжнародного освітнього ринку. Майбутнє Австралії залежить від кожного її громадянина, що має володіти певними знаннями, навичками та духовними цінностями, необхідними для забезпечення основ продуктивного й активного життя в освіченому, справедливому і відкритому суспільстві. Висока якість шкільної освіти відіграє центральну роль у досягненні цих цілей. У зв'язку з цим уряд Австралії протягом останніх років активно проводить реформи в освітньому секторі. Одним із інструментів підвищення ефективності реформ у галузі змісту шкільної освіти є удосконалення системи оцінювання. Успішне розв'язання цієї проблеми дасть змогу побудувати уніфіковану, чітку систему діагностики рівня освіченості молодих поколінь в Австралії, що сприятиме підвищенню якості загальної середньої освіти.

Вивчаючи питання сучасного стану австралійської освіти, ми зверталися до наукових праць А. Велш (A. Welsh), А. Баркан (A. Barcan), Г. Бумер (G. Bumer), Д. Бурке (J. Bourke), Б. Колдвелл (B. Caldwell), Д. Кітінг (J. Keating), А. Остін (A. Austin), Д. Уокер (G. Walker). Загальній середній освіті зарубіжжя присвятили свої роботи такі українські науковці, як М. Авраменко, О. Алексеєва, А. Василюк, Л. Волинець, О. Заболотна, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Огієнко, О. Першукова, Л. Пуховська.

Мета статті – вивчити процес оцінювання та звітності в сучасних австралійських школах.

В Австралії основна відповідальність за шкільну освіту покладена на уряд штатів та материкових територій. Навчальні досягнення учнів в Австралії досить непогані за міжнародними стандартами, хоча й спостерігається певне їх зниження протягом останніх десятиліть [12, с.173–182]. У 2008 році федеральний уряд Австралії та уряд штатів і материкових територій підписали Національну освітню угоду (National Education Agreement (NEA), в якій намітили перспективи розвитку освітнього сектора на найближчі десятиліття. В

NEA визначено загальний підхід до системи оцінювання знань учнів в австралійських школах та вимог щодо звітності цих шкіл [10, с. 34–44]. Угода стала підставою для прийняття Мельбурнської декларації (Melbourne Declaration, 2008), в якій чітко вказано цілі, орієнтири й шляхи реформування шкільної освіти в Австралії, зокрема такі, як розроблення Національного австралійського курикулуму, надання рівного доступу до освітніх послуг аборигенам та жителям островів протоки Торрес, розвиток Національного партнерства, розроблення Національної програми оцінювання знань учнів, а також створення Австралійського управління у справах національного курикулуму, оцінювання та звітності (Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority (ACARA) та Австралійського інституту вчителів та керівників шкіл (Australian Institute for Teaching and School Leadership (AITSL) [9, с. 4–5]. Таким чином, в Австралії вперше на національному рівні процесом розроблення та впровадження Загальнонаціонального курикулуму, контролем за системою оцінювання та звітністю шкіл займається одна організація, а саме ACARA.

Робота цієї організації полягає в реалізації цілей, зазначених у Мельбурнській декларації (2008). Ідеться про підтримку молоді Австралії, надання рівного доступу до освіти, створення належних педагогічних умов для того, щоб вони стали успішними учнями, впевненими та творчими особистостями, поінформованими громадянами своєї країни, які братимуть участь у її розбудові [9, с. 14–15]. Що стосується оцінювання знань учнів на національному рівні в Австралії, то у 2008 році міністри освіти штатів та материкових територій постановили, що проведення оцінювання навчальних досягнень учнів буде ретельним та усебічним, відповідно до навчальних програм. Уряди штатів та материкових територій Австралії у співпраці зі шкільним сектором працювали разом над розробленням єдиного підходу до технологій оцінювання в школах. Ця робота спрямована на те, щоб надати можливість вчителям інформувати учнів про їхні навчальні досягнення, водночас учням стежити за своїм навчальним прогресом та допомогти вчителям використовувати показники успішності учнів відповідно до національної освітньої мети і визначених стандартів [8, с. 14]. Метою проведення оцінювання та звітності в австралійських школах є покращення результатів навчання учнів та надання достовірних даних про їхні навчальні досягнення громадськості [13, с. 1–2].

Перша Національна атестаційна програма (National Assessment Program (NAP) з оцінювання знань учнів із природничих наук стартувала в Австралії у 2003 році. Вона була розроблена відповідно до національних цілей, закладених в Аделаїдській декларації (1999) [5, с. 2]. З 2009 року NAP виконується під егідою Ради міністрів з питань освіти, раннього розвитку дітей та молоді (Ministerial Council for Education, Early Childhood Development and Youth Affairs (MCEECDYA)). Ця програма оновлена відповідно до освітніх цілей, визначених у Мельбурнській декларації (2008) щодо проведення поточного оцінювання знань учнів загальноосвітніх шкіл. Сьогодні до Національної атестаційної програми входять *Національна програма оцінювання мовної та математичної грамотності* (National Assessment Program – Literacy and Numeracy (NAPLAN);

Національна програма вибіркового оцінювання знань із природничих наук, правознавства і громадянства, інформаційно-комунікаційних технологій (National Assessment Program Sample Assessment (NAP Sample Assessments); участь в міжнародних порівняльних дослідженнях (International sample assessments): Міжнародній програмі з оцінювання навчальних досягнень учнів (Programme for International Student Assessment (PISA), Міжнародному дослідженні якості математичної та природничої освіти (Trends in International Mathematics and Science Study (TIMMS), Міжнародному дослідженні перевірки грамотності читання (Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS).

Координуванням Національних програм NAPLAN та NAP Sample Assessments займається ACARA у співпраці з експертами у таких галузях, як мовна та математична грамотність, інформаційно-комунікаційні технології, природничі науки, правознавство і громадянство, а також учителями, органами управління освітою штатів та материкових територій, державним та приватним шкільними секторами Австралії. Із запровадженням загальнонаціонального курикулуму в Австралії (процес впровадження розпочато 2011 року) вимоги до шкільних тестів будуть скориговані відповідно до основних елементів нових навчальних програм. Виконання Національної програми NAPLAN розпочато у 2008 році в усіх австралійських школах. Кожного року всі учні третіх, п'ятих, сьомих і дев'ятих класів загальноосвітніх шкіл у травні проходять тестування. Оцінювання відбувається з таких знань і умінь, як читання, письмо, математика, орфографія, граматики та пунктуація. Останні три пункти об'єднані категорією «володіння мовними навичками» [12, с. 48–49].

Процес розроблення тестів досить складний. Він передбачає консультацію з усіма органами освіти в різних штатах Австралії та затвердження узгоджених положень. Розробленням завдань займаються експерти з Австралійської ради наукових досліджень у галузі освіти (Australian Council for Educational Research (ACER). Безпосереднє виконання тесту відбувається під егідою штатів та материкових територій, які потім готують звіти для проведення аналізу. Оброблення даних відбувається на загальнонаціональному рівні в таких організаціях, як ACER. Половину витрат на створення і проведення тестів відшкодовує федеральний уряд, а іншу половину – органи управління освітою штатів та материкових територій Австралії.

На основі тестових завдань проводиться вертикальне порівняння успішності учнів. Існує дві методики проведення такого порівняння. Перша методика полягає в зіставленні результатів учнів однієї паралелі в різні роки навчання. Так, наприклад, досліджується успішність учнів 3 класу в 2009 та 2010 роках. Проте такий підхід безумовно містить в собі неточності у зв'язку із відмінністю характеристик досліджуваних груп. У цьому випадку не можна говорити про «приріст» знань. Другий спосіб – дослідження однієї й тієї ж вікової групи учнів у різних класах. В цьому випадку для порівняння беруть середні або індивідуальні показники успішності учнів.

Для визначення рівня володіння навичками та знаннями передбачено 10-ти бальну шкалу, в межах якої оцінюють знання учнів 3, 5, 7 і 9 класів. При переході учнів з одного класу в інший показники порівнюють за критеріями:

нижче мінімального стандарту, на рівні мінімального стандарту і вище мінімального стандарту. У щорічних звітах NAPLAN результати можуть бути представлені із розподілом по штатах Австралії і по школах. На думку експертів ACER, 10-ти бальна шкала є вдалим інструментом для унаочнення результатів навчання учнів для вчителів, керівників шкіл, батьків, а також інших зацікавлених осіб (див. табл. 1).

Таблиця 1

Шкала Національної програми оцінювання мовної та математичної грамотності (NAPLAN)

Шкала	Роки навчання			
	3	5	7	9
10				
9				
8				
7				
6				
5				
4				
3				
2				
1				

Умовні позначення:

	Нижче мінімального стандарту
	На рівні мінімального стандарту
	Вище мінімального стандарту

Експеримент проведення національного оцінювання став дуже важливою подією в Австралії, зокрема для політичних кіл. Зацікавленість останніх дає впевненість у можливості продовження програми національного оцінювання якості шкільної освіти. Існує кілька варіантів використання отриманих результатів. Ради місцевих органів влади Австралії використовують отримані результати для демонстрації досягнень кожного штату та материкової території в галузі освіти. При цьому вказується відсоток учнів, які досягають результатів, вищих за середні показники. Крім того, ця інформація використовується Федеральним урядом для оцінювання федеральних програм та доцільності обсягів фінансування. Після аналізу ефективності федеральних програм передбачено надання додаткових коштів тим штатам і материковим територіям, які досягають гарних показників [14, с. 10-11].

Ознайомитись із результатами тестування NAPLAN можна на веб-сайті «Моя школа» (My School), який з'явився в мережі Інтернет 28 січня 2010 року. На веб-сайті опубліковані результати тестування NAPLAN з кожної дисципліни і по кожному навчальному році у всі чотири роки існування навчальної програми (з 2008 до 2011 років). Відвідувачі сайту можуть ознайомитись із результатами тестування NAPLAN в обраній школі та в школах із статистично еквівалентним контингентом учнів. Крім того, є можливість перегляду динаміки успішності учнів, які брали участь в тестах 2008

та 2010 років, або 2009 та 2011 років [1].

Національна програма вибіркового оцінювання знань із природничих наук, правознавства і громадянознавства, інформаційно-комунікаційних технологій (NAP Sample Assessments) реалізується постійно за ротаційним графіком: наприклад, у 2011 році тестування відбулось з інформаційно-комунікаційних технологій, у 2012 році – із природничих наук, у 2013 – правознавства і громадянознавства. Лише окремі групи учнів шостих та десятих класів беруть участь у цьому тестуванні.

Національна програма вибіркового оцінювання знань учнів із природничих наук відбулася вперше у 2003 році. У ній взяли участь учні 6 класів. В 2009 році у цій програмі взяло участь 13000 учнів шостих класів, що становило 5 % від загалу шестикласників приватних і державних шкіл Австралії. За результатами оцінювання, цього ж року 52 % австралійських учнів досягли професійного рівня стандарту щодо тестування в галузі природничих наук. Тестування проводиться з метою дослідження рівня опанування учнями знань з природничих наук, а саме: розуміння концептуальних уявлень про науку, Всесвіт, природні явища, проведення досліджень [4, с. 82].

Національну програму вибіркового оцінювання знань з інформаційно-комунікаційних технологій було запроваджено у 2005 році. В ній взяли участь учні шостих та десятих класів. Тестування проводиться з метою дослідження рівня опанування учнями знаннями з інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності та повсякденному житті, уміння самостійно опановувати та раціонально використовувати програмні засоби різного призначення, цілеспрямовано шукати й систематизувати інформацію, використовувати електронні засоби обміну даними, уміння застосовувати інформаційно-комунікаційні технології з метою ефективного розв'язання різноманітних завдань щодо отримання, обробки, збереження, подання інформації. В жовтні 2011 року в оцінюванні взяли участь 11023 учні, з яких 5710 – учні шостих класів та 5313 – учні десятих класів. Результати оцінювання вказують на те, що 62 % австралійських учнів 6-х класів та 65 % учнів 10-х класів досягли професійного рівня стандарту в галузі інформаційно-комунікаційних технологій [3, с. 24, 100].

Національну програму вибіркового оцінювання знань із правознавства і громадянознавства розпочато в 2004 році для учнів шостих та десятих класів. Тестування проводиться з метою дослідження рівня опанування учнями знання з правознавства, а саме: розуміння понять, пов'язаних із правовою галуззю суспільного життя, та участь у громадській діяльності школи та суспільстві. У 2010 році у тестуванні взяли участь 7246 учнів шостих класів із 335 державних та приватних шкіл та 6409 учнів десятих класів із 312 шкіл. За результатами цього оцінювання 52 % австралійських учнів 6-х класів та 49 % учнів 10-х класів досягли професійного рівня стандарту щодо тестування в галузі правознавства та громадянознавства [2, с. 17, 112].

Метою проведення PISA є отримання даних щодо володіння учнями п'ятнадцятирічного віку вміннями застосовувати набуті знання з читання,

математики та природознавства на практиці. PISA також визначає фактори, що впливають на досягнення учнів у школі та в родині. Міжнародне порівняльне дослідження проводиться кожні три роки за сприяння Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Кожного разу предметом уваги є окремий напрям – читання, математика чи природознавство. Австралія бере участь у цьому дослідженні з 2000 року. За даними ОЕСР 2009 року, у рамках міжнародної програми PISA очевидним є той факт, що результати тестування австралійських учнів з читання та математичної грамотності знижуються протягом останнього десятиліття, тоді як незмінними результати залишаються лише із природничої грамотності. За результатами тестування австралійських учнів з читання та природознавства у 2009 році, серед 67 країн-учасниць Австралія зайняла 7 місце. За результатами тестування учнів з математики – 13 місце. Проте, навіть із таким результатом Австралія відповідає нормам, встановленим ОЕСР [11, с. 45, 130, 150].

TIMSS проводять із метою дослідження рівня опанування змістом математичної і природничої освіти учнями четвертих та восьмих класів. На додаток до тестування рівня засвоєння учнями змісту предметів, TIMSS передбачає опитування вчителів з математики та природничих дисциплін, а також директорів шкіл щодо організації навчання зазначених дисциплін, навчальних програм і підручників, щоб дізнатись, що планувалося для вивчення учнями з математики і природознавства. Міжнародне порівняльне дослідження проводять кожні чотири роки під егідою Міжнародної асоціації з оцінювання навчальних досягнень (IEA). За результатами TIMSS у 2007 році, 13 країн випередили Австралію за досягненнями серед учнів четвертих класів, а 12 країн показали кращі результати серед учнів 8 класів загальноосвітньої школи [6, с. 34–35; 7, с. 34–35]. П'ятий цикл міжнародного дослідження TIMSS відбувся у 2011 році, в якому взяло участь понад 60 країн. Нині триває підсумок результатів, оприлюднення яких очікується до кінця 2012 року.

PIRLS проводять кожні п'ять років, з метою перевірки грамотності читання в учнів четвертих класів, за сприяння Міжнародної асоціації з оцінювання навчальних досягнень (IEA). У цій програмі беруть участь учні останнього класу початкової школи із сорока країн. Тестування відбувається з метою оцінювання таких навичок учнів, як: пошук інформації, формулювання висновків, розуміння та узагальнення інформації, аналіз і оцінка змісту, мови та елементів тексту. Австралія вперше взяла участь у PIRLS у 2011 році. Результати дослідження будуть опубліковані невдовзі.

Запровадження в Австралії Національної атестаційної програми (NAP) дає змогу уряду, органам управління освіти та школам визначити рівень опанування учнями змістом навчальних предметів, у той же час громадяни країни можуть стежити за навчальними досягненнями школярів та роботою шкіл. Оцінювання рівня засвоєння учнями змісту освіти є ефективним інструментом забезпечення якості національної освіти в рамках її моніторингу, який застосовується управлінськими структурами Австралії для оптимізації освітньої політики на всіх рівнях.

Список використаних джерел:

1. ACARA, Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority: My School [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.myschool.edu.au
2. Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. National Assessment Program – Civics and Citizenship. Years 6&10 Report. – ACARA, 2010. – 153 p.
3. Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. National Assessment Program – ICT Literacy. Years 6&10 Report. – ACARA, 2011. – 107 p.
4. Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. National Assessment Program – Science Literacy. Years 6 Report. – ACARA, 2010. – 110 p.
5. Adelaide Declaration on National Goals for Schooling in the Twenty-First Century. [Електронний ресурс]. – Adelaide, 1999. – Режим доступу: <http://www.curriculum.edu.au/.../index.htm>
6. IEA. TIMSS 2007. International Mathematics Report. Findings from IEA's Trends in International Mathematics and Science Study at the Fourth and Eighth Grades. By Michael O. Martin, Ina V. S. Mullins, Pierre Foy [et al.]. – Boston: TIMSS&PIRLS International Study Center, 2008. – 473 p.
7. IEA. TIMSS 2007. International Science Report. Findings from IEA's Trends in International Mathematics and Science Study at the Fourth and Eighth Grades. By Michael O. Martin, Ina V. S. Mullins, Pierre Foy [et al.]. – Boston : TIMSS&PIRLS International Study Center, 2008. – 497 p.
8. MCEECDYA (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs). Action Plan 2009–2012: A companion document for the Melbourne Declaration on Educational Goals for Young Australians, (Draft-for-consultation) – MCEETYA, 2008. – 19 p.
9. MCEECDYA (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs). Melbourne Declaration on the Educational Goals for Young Australians. – Melbourne, 2008. – 20 p.
10. National Agreement performance information 2008: National Education Agreement. – Commonwealth of Australia, 2009. – 200 p.
11. OECD. PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do – Students Performance in Reading, Mathematics and Science. – Paris : OECD Publishing, 2010. (Volume I). – 276 p.
12. OECD. Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Australia. – OECD, 2011. – 186 p.
13. Queensland Study Authority. Student assessment regimes. Getting the balance right for Australia. – Queensland: DRAFT discussion paper, June 2009. – 17 p.
14. Джон Эйтли. Оценка знаний на национальном уровне в Австралии. – За материалами семинара «Применение результатов национальной и международной оценки для выработки образовательной политики». Всемирный банк. – Москва, 2010. – 16 с.